

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

Ioanni Camerario Dalbvrigio, Pontifici Vormaciensi, Iacobus Sadolectus,
cubicularius Apostolicus, S.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

Philosophica

CONSOLATIO
NES, ET MEDITATIO
NES IN ADVERSIS: IACOBI
SADOLETTI CARDI-
nalis.

IOANNI CAMERARIO DALBYRGIO
Pontifici Vormaciensi, Iacobus Sadoletus, cubicu-
larius Apostolicus, S.

ROSTEA QVAM certior factus sum, de lugubri et
acerbissimo tuæ Matris obitu, femine sanctissimæ,
singularis exempli Matronæ, nec minus ob alia
chara, quàm quod mater erat: non poro, mihi amantis-
sime pater, non vehementer commoueri animo, ac grauiter mole-
steque ferre. Quicquid enim calamitatis incommode mihi
acciderit, pro ea, qua inuicem iuncti conglutinatique sumus be-
nevolentia, mihi quoque ipsi commune ut existimem, accedere.
Quod autem nihil hæcenus ad te scripserim, doloremque tuum
quod imprimis erat officii mei, non sim consolatus, id potissimum
causæ fuit: Quia cum Matrem amiseris, quam tum humanitate
tua, tum propter eius vitæ sanctimoniam, reliquasque innumeratas
corporis animique dotes egregias, non tantum modo matris, ve-
rum etiam numinis cuiusdam salutaris haberes loco: Illa uero
iam te non solum diligeret ut filium, sed etiam ut patrem ad-
seruaret & veneraretur: ac propter huiusmodi gratiam acce-
derbam calamitatem, consternatum fractumque animo esse te
non mediocriter, audirem sub ipsum mortis tempus, recitantes
mærore vexatum, interpellare adhortariq; ut æquo & patienti-
nimo quicquid acciderit ferres, & importunè & inexpectatè
tut. Quia potius tecum simul dolere, angiq; non mediocriter, et
reaso

tempore, quod meo, necessarium erat, idque facere hac in re, necesse perit prudente: que medici consueverunt. Non enim ad curam vehementesque elixationum impetus, statim medicamentum maximum adhibeat, sed quibusdam primo vnguentorum certis in locis appositionibus ac delinimentis, ardorem illum moderentem, donec per se ipsum matureseat, dimitunt. Cū igitur tantum intercesserit spatij: quo, cū tempore, quod oportet melle maturo solet, tum etiam prudentia tua, vulnus hoc, ut in eam grane, non solum medicam manum non reformidet, verum etiam libenter admittere, & quodammodo requirere videtur: conueniens esse nobis persuasimus, vt tentaremus consolationis genus ali quod inuenire, quod dolorem tuum leniret atque mitigaret. Nullum autem, cogitantibus nobis diligenterq; considerantibus tibi, viro praeferim bonarum artium eruditissimo, & doctrinae philosophiae studioso, aptius visum est, magisque idoneum, quam si id oratione faceremus. Quippe quae, vt est in Cicerone procerbio, aegrotantis animae curatio esse optima perhibetur. Verum quae illud, ac diuinum sapientissimi Tragediarum scriptoris Euripidis propemodum est: vt vnusquisq; morbus proprio pharmaco, ita etiam intestinus animi dolor humana benignitate familiarium oratione curatur. Itaque sic accipias vellemus hanc, tanquam ad leuandam animi tui molestiam accommodatam quam maxime accommodatam, ac tibi missam ab eo, qui multum de causis non mediocriter amat, & huiusmodi perniciosis calamitatibusq; non est inexpertus. Paucis enim (vt sic te puto) autē annis, itidem ego dulcissima genitricis meae cordulima nec grauissimum vulnus accepi. Quam ob rem ea, quae mihi ipsi tunc & dixi & consulenti quid etiam amplius in operum librorum lectione postea cōparau: tecū pro modesta lenientia cōmunicare decreui. Id quod equidē facio, nec quae mihi sit a memetipso, aut ab aliis perualium, cōmentationibus multis te magnopere indigere, cuius equitas, & moderata aequi singularis, probē perspecta est omnibus, & iam pridem in multis rebus arduis cognita etiam nobis: Sed cum sis vtriusq; linguae doctissimus, ac scientiae ciuilibus pōtifficalisque consultor, & in omni genere disciplinarum vel vnice aetate nostra longē doctissimus, adeo, vt pro exquisita illa, & certē rarissima doctrinarum humanarum que rerum cognitione, qua polles, inuentum, & quasi ex toto, nihil in te desiderari possit: quod ad huiusmodi vānam, praestantissimum sapientiae doctorem, optimum qualem pertinere videatur, hac tibi omnino, quatacūq; sint opera, censui scribenda. Primum, vt inopia & egestati propriae conuere, in tanta magnitudine pristini doloris me ipsum conuoluerit: Deinde vt pulia gauiuerit locordia, & omnis infirmitate

ff dore

dore deposito, non erubescerem, sed aliquando auderem, bene Latinorum copiam experiendo, & ex felicibus quondam Latinis syluis aliquid eruendo, tandem securior perspicaciorque sublimis iudicij tui censuram, vel potius experta benignitate indulgentiam, subire. Hanc enim semper amant: alteram verbi quam acerrimam, ab inuente adolescentia semper non modo mihi non valde pertimescendam, qui parū indoluita, parum meum acumine & arte didici valeo: sed etiam doctissimo cuique, prout tamis diserto aut eloquenti, non immerito existimam: primum reformidandam. Reliquum postremo consilium fuit, haec omnino temerè hac in re nostram explicare sententiam: ut tibi in presenti, amicus aliquis, aut familiaris antiquus, melior, & prudentiæ inferioris, communiter esset consolandus, quidem illum, quasi me alterum diligerem & secundum se servarem: aliqua ratione tibi, quam cuiquam alteri, petus cogere posset, palamque fieret, quā id ego maximè via tentandum sciendumque fortassis putarem.

Hoc itaque primum & maximum sic habeto: cum multa affectuum genera, quibus hominum animus & perturbatur & afficitur, nullum immoderato effrenatoque dolore grauius, acerbius, perniciosius, quodque minus hominem deceat, natum esse. Multos enim propter dolorem in amentiam & insaniam, quodam in morbos non curabiles incidisse: aliquos verò sibi ipsam intulisse, apertius est, quam ut exemplis, quæ plurima suppeditare agere necesse sit. Hæc enim sunt quæ poetis argumenta, & maxime Tragicis, amplissima in scenam submisitauerunt. Nos tamen pacto existimes velim, cum hæc de dolore ad te scribo, parare me ideo non dādā esse tibi veniam, quod Matris tuæ mortem grauius molesteque feras: quin potius affirmo, dolorem, quæ ex familiarium necē concepimus animo, non in nobis ipsis esse ac consistere: sed à natura ipsa originem sumere. Omnes in hoc vita non instituti sed nati sumus, ut eorum, quibus cum diuissimum vixerimus, præsentia & consuetudine lætemur, absentia vero peregrinatione conturbemur.

Nam pia menti nobis, prolli nec peccore sauis

Est animus, duræue rigent præcordia seruo:

ut Calypso ait apud Homerum. Neque sum ita inhumani, propterea eos esse probandos, qui in familiarium & propinquorum mortibus, agrestem & ferinam potius quam virilem, feram mentem seu asperitatem, magno opere commendare solent: cum præsertim ea & naturam nostram excedat, & non modo nulla in acerbitate conferat, sed, quod deterius est, non medio feri afficiat detrimimento. Hoc enim modo è medio tollitur ac dissoluetur ea, quæ ex quo quod inuicem & amamus, & amamus, constata est mutua delectatio.

hinc quam præ ceteris rebus conservari augeri que necesse est.
 fieri autem extra mensuram, doloreque tanquam torrens cuius-
 dam impetu, rapi, ac luctus augere, contra naturam, esse & fieri
 ut multa alibi, quam nobis persuasimus, opinione, omnino vi-
 detur. Quæ cooperit ut asperitas illa nimia, ita hæc mollities, ut po-
 tuit deinde & vana, virisque studiosis minime conueniens, abici-
 endo dolore curam appellauerim, amplectendâ. Cupiamus e-
 nim ut rode Academicus Crantor monet, ne vnquam agrore-
 mægeorantibus verò, sensus doloris adsit: cum nostri pars vel
 mollior vel euellatur. Hæc namque corporis & animi (ut ita di-
 cam) indolentia, non sine ingenti mercede ac pœna innascitur
 hominibus omnino necessarium sit, in hac quidem posteriori
 natura, in illa verò superiore corpus efferari. Quamobrem eos
 qui molliores sunt, neque omnino immobiles esse ac huiusmodi
 calamitatum genere non affici: rursus verò eos mæiore ac mole-
 stioribus non debere ratio ipsa dicit & præcipit. Ut enim illud
 alibi in mite ac ferinum, ita hoc molle dissoluum effemina-
 re videtur. Qui autem in huiusmodi rebus terminos finesque
 proprios non transgreditur, optima cum ratione, quæcunque ac-
 cidit in vita, siue bona siue mala sunt, modestè commodeque, fer-
 re ac tolerare potest. Quæ admodum enim in Republica vsue-
 rit, ut magister forte traduntur: & eum, cui fors euenierit, im-
 petum quo verò assequi non potest, non molestè sed patienter
 remanentiam suam decet: sic & in vita quodcumque eueniat,
 benignè ac libere tolerare, nec fortunam accusare, sed sequi, ei-
 que occurrere esse est. Qui enim facere hoc non potest, idem
 quæque bona in fortuna felicitateque non mediocriter, sed inso-
 lenter perire omnino futurus est. Quamobrem bene Tragi-
 co est: Neminem felicitate fortunæ, aliqua, plus iusto ef-
 ferri aut gloriari debere: nec rursus infortunio aut casu remitti
 vobis, fortiter manendum, & tanquàm in igne au-
 ri, in ostendam esse in calamitatibus, constantiam, præcipit.
 Est autem in iustis & prudentis viri officium, generosè ac fortiter
 ferre ac modè in rebus, cum secundis tamen aduersis: ad hocque præci-
 piunt ratione se se parabit, confirmatusque erit: ut, quod Oratius scri-
 bit, ut ipse ait, iupiret: ut ego, Deus: modò tranquillitatem, modò
 laboribus hinc reducat: Verumque esse Homericum illud putet:
 Deo hominibus non omnia simul concessisse: Cumque aliquid in vi-
 tam eueniret partem, statim ratione ac prudentia monente
 consideraret, nullum omnino esse mortale felix: & id, quod fieri
 potest, non fieri, penitus impossibile. Quæ admodum e-
 nim in plantis & segetibus, aliquando fructuum proventus vberes, a-
 liquando steriles: sic et in animatis rebus generationes modò, mo-
 dò cor-

dō corruptiones sunt, utq; in mari partim tranquillitas est, partim verò tēpestas horrida omnia confundit & turbat: sic in vita variaq; revolutiones, hominē in contrarios casus & euentus cūducunt. Quos si diligenter consideremus, non ab re quod memnōi dicitur in Tragediis, nobis item ipsis dicere possumus: Nos non, ut bonis omnibus fruamur, nos sed, ut non nihil sit, necesse est, postquam mortales sumus, modò gaudere, modò dolere. Quamobrem diuine admodum, ut plectamur Socrates in Phadone: Quam miranda, inquit, res, loci, est, ut id quod appellant homines suae ac voluptuosum, quam admirabiliter ex sui ipsius natura ingenitum est, ut eū eo, quod minino cōtrariū eius existimatur esse, insuaui scilicet ac luctuoso, cōcors pacificumque sit. Ambo etenim simul nullo pacto, quāundem hominem, eodemq; tempore, diuertere volunt. Sed quis ex his alterum sequatur & allequatur, eandem quasi ferre necessitate urgeri, cogique ut recipiat etiam alterum: quia utique ab eodem vertice ac principio simul iunctis, cum tamen distant. Haec Socrates: a quibus Tragicum illud fluxile videtur. Nihil fors longa est: dolor & voluptas inuicem cedūt: breuior voluptas. His quoque nec distonare videntur ea, quae clarissimus comicorū Menander prudentissimè ait: Nullū esse animal quod eborius in luctum & miseriam ex felicitate muretur quam hominē. Quod quidem non absq; ratione summa euenit. Cum enim dīs omnibus natura debiliores infirmioresq; nos simus, maximam men rebus nos donat fortuna. Quas cum postea ipsi repererint sum est, tanquam ex praecipitio quodam deiectis plurimam illam maxima bona nobiscum deiciuntur & conteruntur. Quae considerans poeta quidam Graecus, licet iocose, non absurde tamen in epigrammatib; ait: Hominum vitam nihil aliud esse, quam ludam, aleamq; fortuna ludentis: ut per hoc instabilitatem eius, iudicio quodammodo demonstraret. Cum tamē haec ita se habeant: quidam stultitia vel insolētia sic afficiuntur, si quodammodo eis auferit fortuna, ut elati & insolentes effecti, diuitiis, vel imperio, vel honoribus, humiles & abiectos contemere ac despiciere audent. Contra quos Latinorum poeta clarissimus quodammodo exclamare videtur his versibus:

Nescia mens hominum sati fortūq; futura.

Et seruare modum rebus sublata secundis.

Si n. cogitarent animo humanarum rerum infirmitatem, instabilitatem: quamque celeriter sublimia humilia fiunt: & carius infima, & ut ita dicam, terrestria, pernicibus & velocibus fortuna mutationibus subleuantur: non ita profecto essent reuerenti. Quapropter manifestum est, eos qui stabile aliquid in rebus instabilibus quaerunt, nō rectè aut sincerè iudicare. Rota enim cetero

accitricumente, modò vna, modò altera pars superior est,
 ut ait Ciceronem procerbum. Firma igitur ac potissima ad fe-
 licitatem constanti fortique animo huiusmodi alternationes & va-
 rietates medicina est, ratio ipsa. Per eam namque prudentis viri
 animus ad omnes humanæ vitæ mutationes & consuetur &
 mutatur. Oportet enim cogitare hominẽ non solum ipsum mor-
 talem esse naturã; verum etiam quod res & bona fortius est mor-
 talia. Vt enim humana omnia & mutabilia, & quotidiana & va-
 nitate: ita etiam effectus, felicitates, generaliterq; omnia, qua
 in vita nostra reperiuntur, fragilia, caduca, & mortalia sunt. Qua
 fricare consilio aliquo, vel effugere posse speramus, magno in
 errore versamur. Quippe qui, vt Pindarus ait, Ferræ necessitati
 succubi sumus. Quamobrem rectè & prudenter Demetrius Pha-
 leræus, dicente in Tragedia Euripide: Felicitatem non stabi-
 lem sed quotidianam rem quandam esse, quodque & vna dies sa-
 pienter, & alta deiecit, & humilia subleuauit; oprime ait,
 contra preterit diuile: veruntamen melius fuisse, si non vnam
 diem sed præcũ temporis indiuibile dixisset, quo humana ver-
 tetur. Cum igitur omnia nostrã talia sint: nihil tamen homi-
 nis magis fragile, magis caducum, quodq; infinitis subiacet
 casibus præcari potest. Quam rem significare volens Pindarus:
 Hominem nihil aliud esse ait, quàm vmbra somnium: artificiosè
 mendacius & significanter, hyperbolisq; efficacibus, qua
 laque referretur hominum, expressit. Quid enim debilius est vm-
 bra: vnde vero ipsius somnio, inferius aliquid non solum non
 dicit, sed cogitari quidem posset. Quæ Crantor, vt Plutarchus
 rectè sentias, in oratione qua Hippoclem de filiorum morte
 consolatur scribit in hanc sententiam. Et si nihil eorum que an-
 tiqua sententia Philosophia fieri iubet, ac præcipit, nec probare-
 mur nec recipere: at saltem hominum vitam, vt ipsa docet,
 mortuosis laboriosam valde difficilemque esse verissimum est.
 Quam rem ex sui ipsius natura neque calamitosa neque mi-
 serabilem: nec enim erroribus nostris, tum etiam fortuna quadam
 oblectata & incerta, qua de longinquo, & quodammodo à princi-
 pio ad boni alicuius nostri causa nos infecta est, effici videmus,
 vt ad tantam nequitiam & corruptionem veniamur. Quapropter
 bene dicitur, statim natis hominibus immisceri malum fatum.
 Mortalia enim semina statim cum hac causa communicant: ex
 qua latenter obrepere & serpere videtur, primùm anima nostrã
 debetudo & quasi ineptia: deinde morbi ac dolores; postremò
 innumerabilia mala, qua homines impeditos alligatosque quasi
 maribus vinculis tenent. Hæc Crantor. Quæ ideo hic appolui-
 mus, vt scire possimus, non esse nouum aut inuisitatum, si homo
 alicuius & calamitates incidat, infelixque sit. Sed iisdem ca-
 sibus,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

sibus, iisdemque mutationibus, quicumque nati sumus, deo
ligamur & subicimur. Fortuna enim non ad certum aliquem
cum aut scopum, sed ubicumque libitum est, sagittas dirigit,
culaturque, ut Theophrastus ait. Apertissima namque est, & non
sine villo certo aut constituto tempore, ea que magnis laboribus
vigiliisque acquisivimus, auferre, deicereque nos ex omni
hac felicitate nostra. Quae omnia cum cuilibet bene sentien-
tum tibi, viro prudentia & doctrina non mediocri praedito, non
solum cogitare in animumque traducere per te ipsum facilitas
est: verum etiam audire antiquos illos sapientes, viros, celeberrimos
sentientes, licet. Quorum primus & maximus Deus ille poeta
rum Homerus est, dum ait:

*Cum generet variis animalia multa figuris,
Qua vel humo serpunt, stridant sub aequore viant,
Quaeq; secant liquidum stridentibus aethera pennis,
Nil magis infirmum nutrit pulcherrima tellus
Debilisq; homine, cui cum Fortuna secunda est,
Disq; fauent, nunquam adversos putat ipse furoris,
Sed mala cum decernit superi casusq; sinistros,
Non animo fortis, tristis sed corde labores
Institusq; feret. Quot enim mortalibus egros
Instabilis mens est: nullusq; in pectore sensus,
Quales Fortuna est, tribuit quam sui pater ipse.*

Et alibi dum Glauci Lyciorum Regis congressum cum Diomede
narraret, Diomedemque eum, qui & ex quibus esset, iuranti-
gantem induxisset: Glaucum ei respondere facit in hanc senten-
tiam:

*Cur genus a nobis Tydide maxime quaris?
Quod solius simile est spondenti in arbore rami:
Fis, notus frondes ad terram deicit imas,
Post altae viridis producunt vertice sylvas,
Dum roseo tellus floret pulcherrima rore:
Sic genus humanum vix sua crescitq; caditq;*

Quam sententiam ipse idem approbare videtur Homerus, et
eo, quod in sequentibus Apollinem, quem Deorum omnium
prudentissimum existimabant antiqui, dicentem inducit: Scilicet
tum esse, si Dii immortales inter se ipsos inimicitias & differ-
entias exerceant, mortalium hominum causa, qui similes fortis
modò corpore viridi & robusto sunt, modò quasi deieci &
corrupti, consumuntur ac pereunt. Simile quoque huiusmodi est,
quod Lyricus Simonides, Lacedaemoniorum Regi Pausaniam
dixisse fertur. Cum enim a Simonide irridendo perisset, ut alibi
quid sapiens in medium afferret: Tunc ille, qui Pausaniam pro-
pter ea, quae cum Medis terra marique gesserat, indolentem

sciebatque esse sciebat: Consulo tibi, inquit, Rex, ut te homi-
nem esse memineris. Quod quidem non ab te monuisse ex euen-
tibus compertum est. Paulò n. post, cum venisset in suspicio-
nem, quòd Regi Persarum Græciam prodere veller, ne ab Epho-
ro, cuiusque caperetur, in Sacellum fugit: in quo observa-
tus, & cubedatus, in omni reru inopia magnaq; ignominia mor-
tus est. Quod omnibus documentum, quàm fragilis caducaq;
est humanas conditio, quæ modò in hanc, modò in illam partem
vertitur. Quamobrem Philippus Macedonum Rex, cum tri-
plici ei felicitatis nuncius eadem die venisset: primùm Olympiis
quadrupla vitæ: quodque præfectus eius Parmenio, Dardanos
regem imperasset: tertium verò uxorem filium peperisse: sublati
in carum manibus dixisse fertur, O dij, mediocre aliquid infor-
tunum contigitisq; felicitatibus meis opponatis oro. Sciebat n.
probatissimus Rex, contra humanam conditionem esse, ut ho-
moin eodem statu ac tenore diutius permaneret: timebatq; for-
tunæ inconstantiam, quæ magnis felicitatibus invidere solet.
Hinc quoque Macedonis sententiæ aspiciatur Amasidis
Ægyptiorum Regis opinio. Qui cum Polycratem Samiorum
Tyranon, eius imprimis amicum intellexisset omnium for-
tunatissimum esse, nihilque ei, ad illud usque tempus, inolestum
accidisse, ad eum scribens: Quamvis mihi, inquit, iucundissimum
sit, utrum familiaris & hospitem, esse beatum: tunc nihilomi-
nus quæ felicitates mihi non placet, ô Polycrates, quippe qui
sciam, quam sit fortuna inuida. Malo n. me, omnesque quorum
habeo curam, partim quidem felices, partim verò infelices vitari
deceat, & quasi permutacionem quandam facere potius, quàm
quædam beatos esse. Neminem namque ex eis unquam audiui,
qui omnibus in rebus felices beatique fuissent, ut non miserè &
calamitate, quasi radicibus euulsi, perierint. Quòd quidem ve-
rissime Amas de Polycrate varicinatus est. Non multo enim
post tempore, à Darij præfectis felicissimus ille omnium, cruci
aditus, alterum non potuit, quod etiam in summo cuiq; conceditur,
ut sciam post erudicilliss. genus mortis, non sub sole sed humi pu-
rescere: credo non volente fortuna: ut eum, tanquam trophæ-
um quoddam suum, omnibus gentibus ostentaret. Therameus
Atheniensis quoque vnus è numero triginta Atheniensium
Tyranonum cum domus, in qua simul multi cum ipso cœna-
bant, subito corruisset, ac cæteris omnibus elisis & suffocatis,
patet spes vnus euasisset, ab omnibusque felix & beatus pro-
prie appellaretur, inter huiusmodi gratulationes altissima ex-
clamans voce: O fortuna, inquit, in quòdnam tempus me refer-
ret, tanquam casum suum, qui postea euenit, præuideret a-
ntea, cum ea questus est. Etenim à sociis, & collegis Tyrannidis,

FF 4 dice.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dicerptus, & crudelissimè vexatus, miserimè vitam finitum. Quod
 omnium verò maximè idem consolari nos videtur Homerus. Quis
 facit Achillem, alloquentem Priamum, qui ad eum venerat
 corpus Hectoris redimeret. Cumque Priamus humi sederet
 stus, ac pulvere deturpatus, eum Achilles inuitans, vultu
 num regium se reciperet, consolatur his versibus:

*Nunc aegedum sedes Throno, laurosq; dolores
 Ponamus, moesti quamvis, lacrymasq; madentis:
 Nunquam etenim luctu sine vivere possimus atro,
 Sic Soluere truces Soluunt quæ stamina Parca,
 Vt miseris gemitus semper mortalibus adsit,
 Solusq; celestium natura beata quiescat,
 Quos neq; sollicitat luctus, nec cura remordet.
 Nam duo celsicolum seruantur Regis in aula
 Vasa, quibus bona sunt donat quæ Iuppiter ipse,
 Et mala, discretusq; cadis hæc porrigit orbi,
 Cuiq; pater miscet gemino de vase Deorum,
 Per varios casus Vita iactabitur, & nunc
 Lætitiam fortuna feret, facietq; beatum,
 Nunc varios gemitus lacrymans feret atq; Siccisim:
 At cui non mixtus uiderit pater ipse liquoris,
 Infelix hic semper erit, perversaq; fama
 Hunc aget, imperio Divum, fatiq; suis, in
 Errando & quamvis totum vel cui cuat orbem,
 Illum non homines non Iuppiter altus amabit*

Hesiodus quoque Homerum imitatus, licet fabulose, &
 poeta, feruens argumento suo, perpulchrè tamen ac verissime
 conditionem humanam expressit. Ait enim Iouem Prometheus
 ac generi humano iratum, quòd is Prometheus ignem caelestem
 à superis furatus esset, communi Deorum consilio mulierem
 luto finxisse, eamque Pandoram appellasse, ex eo, quòd De
 omnes ad eam faciendam aliquid de suo contulissent: tradidit
 seque Mercurio, eam hominibus deducendam. Quam cum acce
 pissent, statim miseras calamitatesque omnes mortalibus acci
 disse. Habebat enim secum hæc mulier dolium malis omnibus
 refertum ac plenum. Quod cum aperuisset, per omnes homines
 mala huiusmodi statim dispersa esse. Verius autem, in quibus
 hæc narrat, hi sunt:

*At Pandora cadum manibus detexit, & iras
 Tot mala disperfit miseris mortalibus, Sæva
 In medio sed spes fundo constructa remansit.
 Nam Sæva mulier, iam iamq; exire parantem
 Hanc tenuit, sortiq; seram conamine clausit.
 Atq; alia pestes numero quas dicere non est.*

*Nunc mare, nunc terras, celeri petere Volatu.
Hinc mories, morbisq, truces, lachrymasq, dolorq,
Improbi adfuit nobis, quos nulla potestas
Effugere est: quoniam Divum pater atq, hominum Rex,
Absulit his vocem, & clam dedit esse nocentes.*

Et his itaque omnibus manifestum est, cum quid in vita mo-
lesti alterique acciderit nobis, si grauter id ferimus, & lugemus
meditare, tum inique tum stulte nos facere: quippe qui legi,
solummodo quam nati educatiq, sumus, non obtemperamus, spe-
ramusque luctu & lachrymis nostris calamitates lenire ac leuior-
es fieri, que potius ab eis nutriuntur & augentur. Vt enim Co-
matus presertim ait: Si lachrymae gemitusque dolores nostros
lenire possent, conueniens esset vt lachrymas auro permutare-
mus. Verum cum mortalia omnia, seu lugeamus, seu non, eadem
omnino non incedunt via, nihil amplius lugendo proficimus.
Dicitur namque, tanquam arbor aliqua, lachrymas pro fructu ha-
beret. Hinc quoque non dissimilia dicere videtur apud Tragicum
Dionysii, vbi Dorem, de nece filij muliebriter dolentem, consola-
tur haec verba:

*Dixit sardi credis inferni, tuos
Cedere luctus: quos rogos licet gemens
Nunquam redibit natus in lucem tuus.
Ergo quiescens luctibus modum seris
Regna potes, namque si casus graues
Eorum reuoluas, quisque quot ferat mala,
Vires catenis quot malus carcer premit,
Ovis senescant prole quot senes sua,
Festina regum quot Vel abstulit potens
Quosdam beatos, nunc qui sunt profusus nihil,
Molus querelis hic erit fors an tuis.*

In quibus veribus animaduertendum etiam illud est, non ab-
sque ratione monet Dorem, vt aliena cum suis comparet mala.
Nihil enim est quod æque ad animi nostri molestias sanandas fa-
ciat, quam si aliorum hominum calamitates ponderemus, ac tristi-
tiam quodammodo cum nostris expendamus. Semper namq, alie-
nas miseras aut maiores, aut certe pares, inueniemus. Hocque
maxime modo leuia & non grauius perpeti nobis ipsis per-
fusa debemus. Quo genere consolationis vsus esse fertur Antima-
chus poeta. Mortua enim eius vxore, quam afflictim amabat, ele-
gem, cui titulus est, Lyda ex coniugis nomine, composuit. In
qua magnas & heroicas omnes calamitates diligenter enume-
rat, & hinc infortunij dolorem suum mitiorem fecit. Quam
vix legitur etiam Socrates artificiose ac philosophice mul-
tas videretur. Existimat enim, si Deus aliquis omnia infortunia

unum in locum congereret ac cumulat, humano deinde generi ex aequo ea dividere velle se diceret, libentius unumque accipere hominum propria contentum calamitate diuersum fuit. Quod quidem sapientissimi Philolopi dictum nos instruetur detur, quod is qui dolorem consolatur est, si ostenderit, huiusmodi calamitatem communem & humanam esse, multo magis ante eum aliis accidisse: exemplis ex historiis & aetate nostrae petitis doceat: multo minorem calamitatem, quam antea crederetur esse, dolenti persuadebit.

Ex hac exemplorum congerie, cum multa scribenti mihi ad te suppeterent succurreretque animo: ideo in praesentia commemorare plura super sed, quia prudentia ac doctrina tua merito per te ipsum ea facillime inueniri posse, non ignorabam: ex quibus te ipsum consolari, animadvertereque poteris, ut cum aliis hominibus antea, itidem nunc tecum egisse fortunam. Si vero mihi fortasse dicas, Praesul doctissime: id quod ego tamen, a summa religione & sapientia tua cum alienissimum sit omnino, minime te facturum mihi persuadeo: te non tantum Matris discipulum ac dolere, quantum morte ipsius conturbari: vixit quae a nobis mortalibus formidolosa sit: ideoque parum commode cum genitrice tua actum esse existimas quod vitam cum morte commutari: quasi omnium malorum mors ipsa supremum acque ultimum videatur: ac eius propterea mortuae tanquam miserae calamitosa vicem doles: possum tibi cum *Aeschilo* poeta respondere, qui optime videtur eos, qui necem malam existimant, reprehendere dicens:

Non iuste mortem nempe mortales timent,

Quae tanta vita finit ac leuis mala.

Quem imitatus etiam videtur Euripides, dum ait:

Io mors, quietis portus & salus, veni,

Veni, medevis sola qua nostris malis.

Et certe ita est. Quapropter quid in morte aut difficile aut nihil sit, non video. Ea etenim quae in moriendo accidunt nobis, quoniam consueta, & quodammodo nobiscum simul nata, nescio quo pacto misera ac calamitosa nobis esse videantur. Quis enim miserum est, si id quod incidi potest, inciditur: si liqueabile liquefit: si combustibile combuitur: si corruptibile corrumpitur? Quando fuit tempus aliquod quo homines non moriantur? aut potius quod non tempus fuit, quo in nobis spirantibus non sit mors? Nam, ut Heraclitus ait, idem est vivens & moriens: vigilans & dormiens: iuuenis & senex. Elapsa in nobis vicissitudo quaedam & communicatio. Ac quemadmodum ex litro seu cera, potest quis animalia fingere: deinde ea sursum concludere: aliaque identidem, ex eodem litro in statuere

incedunt: ita etiam parens natura, prius quidem progenitores
 nobis, et eadem materia, ac successione continuata patres, de-
 modo nos protulit: postea quoque alios & alios, quasi in orbe ac-
 crosa quadam currenre formabit. Nec vnquam generationis no-
 stra iamis, qui continuò fluit, arescet. Et rursus è contrario, al-
 teri corruptionis fluius, seu Acheron, seu Cocytus à poetis appelli-
 tur, non deducit, cum hac etiam conditione in lucem editi sit-
 mus, cum hac solem & sidera ipsa suspicimus, vt cum fatalis dies
 inuenerit, eorum nobis aspectus auferatur. Cuius rei vt quotidie
 commemorarem, prudentissimè natura prouidit, vt continuatis
 viciis, modò dies, modò nox esset: modò somnus, modò vigi-
 lia: et hac mutatione ostendere nobis volens, vitæ mortisq; al-
 ternationem. Quamobrem rectè dicitur: vitam nobis a natura
 vitæ tam esse concessam, eamq; precario quodammodo nomi-
 nem accepisse. Quod, cum natura ipsi sum repenti reuocare
 liceret, si facile ac sine dolore aliquo reddiderimus, boni viri of-
 ficiam faciemus. Est enim acquisitum, tam diu liberalitate hac
 nature, quam diu natura voluerit: cum verò ei reperere placue-
 rit, non moleste, sed æquo & patienti animo ferre. Cuius ta-
 men contrariū omnes penè facimus, statimq; ad ipsum mor-
 tem æquæ ita exhorrescimus, vt quiduis potius facere ac perpeti,
 quam morti velimus. Ac propterea existimo, naturam ipsam, cum
 nature voluerit hac in re timiditatem nostram, voluisse, vt incer-
 tum incognitum esset dies mortis. Si enim eum præuideremus,
 dolore ac metu mortis multi perirent, qui antequam moriantur,
 morerentur. Quod profectò non faceremus, si vitæ nostræ in-
 cōmmoda, si miserias, si calamitates, verfaremus animo: quæ
 non arduas sunt in vitæ, vt multi ex clarissimis philosophis affir-
 mant, nemini omnino expedire vt uiuat. Hominum enim, vt Si-
 monides inquit, parua admodum ac repues sunt vires, inutiles
 & vana cetera, ac in eorum breuissima vitæ infiniti labores, nouis-
 simèq; partibus nostris inuincit inuincibilis mors, cuius partem
 bonæ ac mali iuxta fortis sunt. Cum igitur talis hominum sit vi-
 ta, vt illi aliant, & nos, si rectè cogitamus, oculis quodammo-
 do videmus: nõdne conuenientius est, vt eos, qui huiusmodi
 feritate liberati sunt, felices planè ac beatos existimemus,
 potius quam dolore & lachrymis, tanquam miseris profe-
 quamur? Quod vulgares plerique ob ignorantiam faciunt. Ac
 Socrates, Delphici Apollinis oraculo sapientissimus omnium
 iudicatus: ad eò, cum nihil mali putaret esse in morte, eam
 contempnit, vt neque patronum qualifuerit ad iudicium capi-
 tis, neque iudicibus supplicauerit, sed magno & forti animo
 eamam ipsius disputaret: nihil omnino mali esse in morte. Simi-
 lem enim arbitrat esse eam, aut profundissimo somno, aut peregrina-
 tionem.

rioni cuidam longinquæ, ac multi temporis: vel tercio, ex-
 ptioni anima & corporis. Quodcumq; autem ex his fuerit, per
 nunquodque procedens, nullo modo malum esse affirmabo.
 enim somnus quidam est mors, per immortalem Deum, qui
 nam mali potest esse in ea, cum dormientibus nobis mali aliquid
 profus non sit. Cum potius nihil dulcius aut suavius esse, quam
 profundissimus somnus, qui pacatissimam quietem affert, ma-
 nifestum est hominibus. Quod quidem etiam Homerus ipse
 statur. Vbi cumque enim dicere vult, aliquem optimè quiescere
 dormisse ait somnum morti maxime similem. Quem imitatus
 eius Virgilius noster, ad verbum interpretatus inquit:

Dulcis est vita quies, placidæq; similis mori.

Ac sepe idem Homerus, germanum Lethi, soporem dicit. Ne-
 que idem prudentissimus vates, somni necisque similitudinem
 ostenderet ac significaret, eos aibi non fratres, sed geminos ap-
 pellavit, ac eodem partu ediros. Gemini enim, maxime sunt le-
 miles etiam aspectu ipso. Rursus, ut etiam insensibilitatem, que
 in morte est, nos doceret, mortuum quendam dormisse ait her-
 reum somnum. Quod & Virgilius amulatus inquit:

Olli dura quies oculos & serenos torquet

Somnus.

Huic quoque haud dissimile est illud Cynici Diogenis. Cum
 enim proximus esset morti, in somnumq; ut fieri solet, incidit.
 Excitanti medico, interrogantiq;: Nunquid nam in tali ha-
 beret? Nihil inquit. Frater enim fratrem suscipit: sopor scilicet
 necem. Quapropter non absurdè, medijs fidijs, dicere possunt
 inter somnum & mortem nihil interesse: sed eodem modo ad tri-
 nucem se habere, quo apud Athenienses quondam Eleusina li-
 cra, que parva & magna dicebantur. Et quemadmodum parva
 in vrbe: ita etiam somni mysteria in vita celebrari: rursus vero, ut
 magna extra urbem, ita mortis ceremonias extra vitam celebra-
 ri. Si autem, quod secundum erat, similem peregrinationi cui-
 dam mortem esse dicamus, neque sic malum, cum magis hoc
 modo, mors optimum quoddam est. Solui enim ac liberati coc-
 pore, eiusque affectibus ac perturbationibus, a quibus animus
 noster diuisus ac turbatus, diuinitatem suam mortalibus im-
 cebris coinquinate atque inficere cogitur, fortunatum beatus-
 que planè existimo. Infinitas namque occupationes ac impe-
 dita nobis, propter eius necessariam curam & alimenta, pre-
 ber corpus, ut Plato ait. Quam rem sensisse Homerus etiam co-
 detur, cum ait:

Nil magis est miserum diu quam cura laboris.

Ventris, cui nobis præbere alimenta necesse est.

A ventre, id est a parte, totum corpus, more poetico, prout
 patet.

puit. Affectus quoque, ac agrotationes, quotidie corporis cau-
 sibus aggredientes, abstrahunt diuelluntque ab illa summi boni
 contemplatione, ad quam nos animus, utpote ab illo fluens,
 magis ipsius natura fertur: ac è contratio, vanis quibusdam
 cupiditatibus, & inanibus timorum amorumque imaginibus,
 non replet, adeò ut, quod auert, nihil vnquam prudenter nobis
 cogitare per corpus liceat. Quid enim circa ipsum est aliud,
 quàm pagare, seditiones, ac bella? Ex quibus oriuntur pessimæ
 omnium cupiditates. Cuncta namque bella pecunie solum com-
 parando casibus, suscipiunt homines, ad quam tanto impetu fe-
 citur nullam ob aliam rationem nisi ut per eam, corporis nostri
 vitam seruamus, ex quibus omnibus necesse est, ut philosophiæ
 cogitatione omissa, circa ipsius corporis vacemus curam. Quod-
 que omnium maximum est, si quando per eam, quod raro eue-
 nit, ut nobis agere licuerit, conuersique fuerimus ad alio-
 rum aliquam contemplationem, nihil est, quod magis ad eius
 contemplandam cognitionem nos impediatur, quam corpus. Circum-
 uoluet enim, animi nostri diuinitatem crassitudine ac terre-
 stritate (ut ita dicam) sua obtuens, tumultum ac perturbatio-
 nem auerterat nobis, adeò, ut nunquam veritatem, propter
 eius impedimenta, cernere possimus. Quapropter luce clarus
 est, si cuius magnæ rei cognitionem puram, sinceramque habere
 volumus, necessarium omnino nobis esse, ut animum quàm
 possibile a corpore ad seipsum euocemus. Quod quidem fieri
 potest non potest, nisi cum summus ille rerum opifex Deus,
 cui non in corporis carcerem detrusit, idem quoque nos solue-
 rit. Tunc enim licebit nobis, pura & immaculata mente atque a-
 nimâ contemplari omnia. Tunc assequemur id, quod maxime
 omnes homines, & cupimus & amamus, veram scilicet cognitio-
 nem ac sapientiam. Quod uiuentibus nobis, corporisque nexibus
 alligati, fieri non posse, nisi prius ab eis liberati simus, manife-
 stum est. Si enim omnino in corpore existentibus nobis, nihil
 potest cognoscere licet: de duobus alterum ut sequatur, neces-
 se est: aut nunquam sapientiam, quæ est diuinarum humana-
 rumque rerum scientia, nobis assequi, aut certe, mortuis per-
 mitti est. Igitur demus operam, ut, quantum fieri potest, vi-
 uentes, a corporis contagio puram immaculatamque animam
 conseruemus, cumque summus ille parens ac Deus nos iusserit
 nos demigrare, cum eo simul esse possimus, eiusque claritatem, pu-
 ra mente nostra contemplari. Quam quidem rem, si lutulenti ac
 sordidi illuc accederemus, facere nullo modo possemus. Impuro
 enim & conquinato rem puram nitidamque aptare atque coniun-
 gere æquum omnino est, ut Plato ait. Quapropter ex his omnibus
 manifestum esse arbitror, quamuis dicamus mortem transmi-
 gratio-

grationem in alium quendam locum esse, neque sic formidolosi
 miseri, calamitosiue in se aliquid habere. Quin potius feliciter
 beatam rem propemodum esse, Plato ipse in Phaedone ac apo-
 logia demonstravit. Quamobrem diuinè admodum Socrates
 dixisse ad iudices, qui eum morti condemnauerunt, idem Plato
 refert, in hanc ferè sententiam: Nihil aliud est, inquit, ò iudices,
 timere mortem, quam eum qui non sit, putari sapientem. Quis
 pe, qui existimatur ea scire, quæ nunquam cognouit experiri
 est. Nullus etenim viuentium hominum, quæquam sit mors, sci-
 re potuit. Quæ cum humanarum rerum supremum & maximum
 bonum sit, ab omnibus tamen ita vehementer cauetur, tanquam
 si reuera cognoscerent, eam supremum ac maximum malorum
 esse. Cui non dissonare videretur potèticum illud:

Nemo necem timeat, quæ curas atq; dolores

Solut. Et humanis est medicina malis.

His quoq; asipulari videntur Deorum & oraculorum testimo-
 nia. Plurimos etenim scimus, propter singularem pietatem, ac
 religionem in Deum, morte, tanquam omnium excellentissime
 munere, donatos: quorum multos, ne modum excedat oratio,
 numerare superledeo. Eos tantùm, qui maximè clarissimi fue-
 re atque in omnium linguis & ore versantur, nominabo. Ac pri-
 mum ea, quæ de Argiuis adolescentibus, Cleobi scilicet & Bi-
 tone, clarissimus historiæ scriptor Herodotus refert, in me-
 dium afferam. Ait enim eorum matrem, Iunonis Argiue sacer-
 dotem, cum ad solenne statumque sacrificium itura esset, eam
 oppidum: ad quod curru vehi, religio erat. Jamque in templum
 ascendenti, ut sacra perficerentur, cum iumenta, quibus ad pla-
 strum alligatis veheretur, in tempore non adessent, iuuenes, ut
 piaculum committeretur, corporibus oleo vinctis colla materno
 iugo suppositis, eoque modo à filiis adductam in templum sacer-
 dotem, rem diuinam perfecisse. Ipsam verò filiorum religio-
 mirum in modum gauisam atque exhilaratam, Deam precibus
 petiisse, ut illis præmium daret pro tam insigni pietate, quod ma-
 ximum hominibus dari posset a Deo, post, epulatos cum matre
 adolescentes, quieti se dedisse, manè inuentos esse mortuos,
 quasi nihil maius aut melius morte, quod eis in religionis reu-
 nerationem daret, habente Iunone. Simili quoque precationis
 genere vfos Trophoniū & Agameden Pindarus refert. Quorum
 Delphis, templum illud pulcherrimum atque ornatissimum, Ap-
 pollini ædificauissent, venerantes Deum, pro mercede laboris ac
 pietatis suæ, id quod homini habere optimum esset, rogauerunt.
 Quibus se id traditurum Deus spondit, post eius dicti diem se-
 ptimum. Interea corpora curate, lactosque conuiuari iussit. Eos
 verò, postquam id quod mandatum erat, fecissent, septima die
 demum

enim nocte somno se dedisse, nec amplius surrexisse. Ferunt etiam
 ipsum Pindarum, cum Legati Boetiorum, ad consulandum
 Apollinem mitterentur, iussisse, ut Deum inter cetera interroga-
 rent, quidnam esset homini longe optimum? Cui vates respon-
 dit, ut quae ipsam Pindarum id ignoraret, si ea, quae de Trophonio
 de agone scripta essent, te vera illius, & non alterius sunt, sua
 experiri quoque cuperet, haud multo post ei manifestum fore.
 Quae cum audisset Pindarus, coniectasse dicitur: Deos mortem
 certissime optimum. Paruo deinde tempore interiecto, cum ca-
 pta dormiens in sinum pueri deposuisset, suavisimè vitam fi-
 nit. Ea quoque, quae de Euthynoo adolescente Italo referun-
 tur, non parua sunt, ad fidem faciendam: nihil mali esse in mor-
 te. Hinc enim, patria Terriacum, Elysijs cuiusdam, qui primò
 aedificatae, diuitijs & gloria, ibi teneret locum, filium fuisse
 matris, ac immatura morte surreptum decessisse, incerto obitu
 genere morbi. Itaq; Elysijs suspicatum fuisse, quod facile
 quos alius cogitasset, eum fortè veneno interemptum. Erat
 namq; riuicis patri, ditissimo tum agri cum pecunia. Hunc igitur
 Elysijs, dubitantem, quònam potissimum modo, de filij ne-
 ce quæstionem ageret, venisse ferunt ad psychomantium quòs-
 dam, ac de more, post sacrificium quieuisse. In somnis visum sibi
 adesse parentem iamdiu mortuum. Cum igitur eum vidisset,
 statim, quod filio suo accidisset, narraisse, rogasseq; mirum in mo-
 dum, ut simul cum eo daret operam, si quo pacto filij ac nepotis
 interitum possent inuenire. Cui parens, propter hoc solum,
 respondit, ad te venio: sed potius ab hoc suscipe, quodcumque tibi
 fore. Hoc enim manifestè scies, id quod tu, tanto cum dolore ac
 lachrymis quaeris. Esse autem, quem demonstrabat, adolescentu-
 lum, postea insequentem, Euthynoo simillimum, facie ac aetate
 quam praesentium. Cumq; eum interrogasset Elysijs, quisnam es-
 set? Ego, inquit, sum genius ac Dæmon filij tui, & cum dicto por-
 tentis in tabulam quandam: quam, cum Elysijs aperuisset, tres
 haudmodi vetus in scriptis reperisse, quos Cicero sic conuertit:

*Inveni homines in Vita mentibus errant.
 Euthynoo possitur, fatorem munere lato.
 Sic fuit veritas summi ipsiq; tibiq;*

Haec itaque ex antiquorum historiis collecta, Socraticam il-
 lum distinctionem adiuuare videntur. Cuius tertium erat mem-
 brum, quænam mortem dicamus corruptionem esse, corporis
 animiq; nec sic quoque aliquid in se mali continere. Hoc nam-
 que modo, erit mors, insensibilitas quædam, ac liberatio curæ,
 laborumq; humanorum. Ut enim, si animus cum corpore interi-
 ret, nihil boni esse posset in morte, ita etiam nihil mali. Ac quem-
 admodum circa id tantummodò, quod subsistit ac reuera est,
 bona

bonum aliquid fieri natum est, eodem modo etiam malum. Illud enim illorum suapte natura coniungi posse cum bono non sunt, manifestum est, aded, ut probatione non indigeat. Quapropter si hoc certum, si verum esset, eodem loco etiam ac conditione vita functi, quo eramus antequam nati. Cum admodum enim nihil ad nos pertinebat, priusquam nasceremur, siue bonum siue malum id esset, ita etiam nec post mortem. Ac sicut res ante nos, nihil ad nos, eodem modo etiam quae post nos. Ut enim est in proverbio, non tangit illos mortis corporis dolor. Idem namque status est hominibus ante generationem, qui post mortem. Quod si quis dissece aliquid erumat, id, quod nunquam fuerit factum, ab eo, quod postquam fuerit, deficiat: idem quoque intelligere poterit, quid inter domum ac vestem, post corruptionem interit, & tempus, quo haec nondum suta, & illa non fabricata erat. Itaque si in his nulla diversitas: manifestum est etiam, nullam esse post tempus mortis, cum eo quod ante nos fuit, differentiam. Haec, & his similia Socrates paulo ante mortem dissece fecit. Quibus similes illud Arcefilai, qui urbanè admodum, hoc, inquit, malum quod mors appellatur, solum ex omnibus, quae ab hominibus erumantur mala, praesens quidem nullum dolore molestiaque erumantur, absens verò acque expectata vehementer cruciatum affligit. Reuera enim multi propter timiditatem huiusmodi, quod etiam superius diximus, ne moriantur, moriuntur. Hoc quoque ac sapienter Epicharmus de homine mortuo locutus est, cum ait: Concretum & discretum est, reditque ad eum, cum vnde prius venerat, terra scilicet in terram: spiritus vero ad superiora, quorum nihil difficile ac malum est. Non mirum quoque praclarum ac generosum Laconicum illud tetrastrichon memoratur in primis, quod Lacedaemoniorum adolescentium choris saltantes canebant:

Quondam aliquando nos, subito crescenti, minores,

Quorum nos stupem sata videre negant.

Haec sunt, mi sapientissime pater, quae, ut eximè novisti, de morte antiquiores illi & clarissimi viri, philosophati sunt. Ex quibus cuius persuaderi posse arbitror, ne dicam tibi, emulorum meo Praesuli, & literarum studiis optimè instituto viro, mortem non tanquam summum malum, fugiendam exerceant dānam. Quam ob rem non est quod doleas, quod te afflictes, amittas, si dulcissima & illustis mater tua a nobis discesserit. Potius, mihi crede, illi graulandum est, quod ex vitae nostrae tribubus ac miseris, ad profundam illam quietem felicitatis evolauerit. Nisi te illud fortasse angit & exerciat, quod in tua firma constantiq; corporis valetudine, ac mente integra, certis

...scilicet, nondum resolutis erate longeva in totum annis,
...a diu (vt nimirum pro eius frugalitate, continentia,
... & natura compaginatione mirabili, videri pote-
...) forte immaruro interitu, aut inopinata repentinaque decef-
... . Mater tua e medio sublata est. Hoc enim maxime commo-
... uere plerumque homines ad lachrymas solet, hoc gemitus infini-
... tus penae concitare. Quod quidem an grauissimum sit, & immo-
... derate horrendum, praeclare ac diuine nos docere videtur, ex Grae-
... ci Comico quidam, qui dolentem de immatura morte con-
... solatur his verbis:

*Ita scietas, illi quod sequens bonum
Tulisset atas, ut beate vineret,
Dulceda mors est, quam nimis fuit repens.
Potens at cum fata quid seruant Deo
Incerta sit spes, & latens sequentia,
Pruone vitam forte vixisset miser:
Iteque mors est, stenda nec nobis diu.*

Er quibus Poete verbis admonemur, minime debere nos in-
... terpellari nostrorum mortibus commoueri: vt pote cum sit o-
... mnia necerum, obscurumque quid nobis vel illis expedierit,
... vna ac do mors. Illudque omnium maxime hac in re oportet ex-
... pendere & cogitare, non omnia quae vana inanisque persuasione
... decipit per eos sperabamus, assequi nos posse. Aded enim nihil
... certum nulli stabile in rebus hominum est, vt sperare aliquid in
... his, non prudentis, timere autem, sapientis omnino sit. An imad-
... uentum etiam nobis illud est, vitam quamuis longissimam,
... non esse huius in rebus optimam: sed eam, quae sine calamita-
... tibus & miseris, in inquisitione virtutis consistat: eandem etiã
... longè etiam felicissimam, quamuis breuissimam. Vt enim
... nos qui plurimum sagittis ac cithara vitur, bonus Githarcedus
... vel legumarius, sed qui optimè, quamuis semel, vtrumuis fecerit,
... periculum cultum arur: ita etiam non quantum, sed quam be-
... ne ut filio, quispian vixerit, inspiciendum est. Ac propterea
... felix beatusque, & quem maxime amarent Di, antiquis & he-
... roicis temporibus esse existimabatur ille, qui vitam breuem glo-
... rioso diuulset exitu:

*Atque tenet sua cuique dies, breue & irreparabile tempus
Omnibus est vita: sed famam extendere solis
Hic virtutis opus.*

Quamobrem, summos & clarissimos heroum, quos Diis
... genitos & nutritos ferunt, omnes penè vitam reliquisse anto-
... quam descecerent, Poete fabulati sunt:

*Ne etiam quem vel magnus dilexerit Apollo,
Cui, Deum summos genitor concessit honores,
Eg*

Ante

*Ante diem placida consumptus morie quiescit.
Nec tremula diram limen calcare senecta
Huic dabitur: Si Homerus ait.*

Quæ omnia illuc tendunt, potius in vita spectandam esse vitam cum virtutibus iuuentam, & ætatem vitam intermediam quam sine ipsis longam & maturam senectam. Quod quidem illis quoque in rebus nobis viuere. Nam & casus arborum, & mas, quæ paruo in tempore plurimum fructum afferant, parum in ætate: & ea animalia, plurimum nobis in vita utilitatis afferunt, à quibus temporis modico interuallo adiuuamur. Quod si rectè & prudenter considerare uoluimus, etiam in ipsa, nullum penitus modici magnæque temporis ætatis esse inueniemus. Quid namque non paruum est, si ad eam hinc uerimus? non modò ætas nostra, quæ in credibili celebritate hinc ac labitur, sed urbium quoque ipsarum, quæ antiquitate gloriatur, longissima secula, nihil omnino sunt. Multa enim ut patet clarè admodum Simonides ait) annorum millia, eius respectu in diuisibilis puncti speciem, seu rectius breuissima ipsius partem in instar habent. Quomodo enim aliter appellari potest id, quantumcumque longissimè diuturnèque uixerit & durauerit, ut non minima quidem pars eius in finiti temporis sit, quo non uerit aut super fuerit. Quemadmodum igitur, si bestiolis quæ in Hypani ostium, mane gigni, meridie iuuelescere, uere autem senescere ac mori dicuntur, mens ratione aliquæ uel humana, non lugendum aut lachrymandum esse, quilibet sensus existimaret, sed si qua uel ante uel circiter meridiem periret, quippe quæ paucis post horis interitura esset omnino, non rursus eam quæ occidente sole moretur, quod in extrema senectute decederet, felicem beatamque esse putarem, utpote cuius tota uita breuis & circumscisa sit: ita etiam non est quod in morte de breuitate uitæ queramus doleamusue, qui paulo post extingui finituri eramus: nec è contrario longitudine lætemur extingui, cuius quantumcumque fuerit incrementum, non interitum distat à nihilo. Quapropter uoces illæ atque exaltationes, quæ ut plurimum in huiusmodi casibus audiri solent, sumptuositatis uanitatisque plenæ existimandæ sunt. Non deesse, qui quunt, non iam dico adolescentulam, aut in medio ætatis hinc fœminam, sed, ut eorum uerbis utar, ne ad altam quidem ætatem uenire uenerabilem summamque authoritatis, & in ipso uitæ termino matronam, id est, in ipso primo limine senectutis matrem uel uiam, cui saltem nullo negotio, in tanta rerum felicitate, nec in uis, tot uitæ meritis ad quintum & uigelimum uique annum nostri causa commodè spatium uiuendi prorogari poterat, in eadem uidelicet uitæ statu, in quo maximè homines animi vi pollent.

...refructis affectibus, vera sapere, non decebat, inquit,
 ...tempore rapi extinguique. Quis nostrum scire po-
 ...quod non deeret? Multa quoque, quae nos pravo & corru-
 ...fieri non debere putamus, prius facta sunt, & sunt
 ...legi ferimus, sed ut potius providentia ac factorum edictis, quae
 ...Deus ille optimus maximus, omnia sapientissime guber-
 ...et moderans, promulgavit, obediētes esse mus. Libenter
 ...ego eos qui lucis affecti, tantopere defunctos morant,
 ...interrogem, siue ipsius causa, an defunctorū luceat? Quod
 ...si hoc dicere dixerint, proprio ipsorum incommodo, utpote cum
 ...seculi voluptate, vel praesidio eorum, qui paulo ante vivebāt, pri-
 ...vato feriant: huiusmodi lachrymas & gemitus non amoris
 ...lucem occasione nasci, sed seruilis quodammodo lamentatio-
 ...nis pecunia pro se ferre, quilibet bene institutus nonne iudica-
 ...bit? Non enim mortuos puro mentis affectu lugere, sed suarum
 ...vitarum cogitatione moveri dicuntur, quod eorum scilicet morte
 ...vagas, quas sperabant, vilitatibus frustrati sint. Si verò, quod
 ...sceptulum erat, illa res cruciat eos, quod mortuorum miseras
 ...lugent, cum recte animadverterint, nihil mali esse in morte, ut
 ...sua iam differimus, dolorem cito ponent: antiqua & sapientis
 ...quam ratione persuasi, quae nos monet ac praecipit, ea quae
 ...optima sunt quam maxima facere ac exaltare, tursus mala & pel-
 ...lenda, quantum fieri potest, coercere atque humiliare. Quam-
 ...obrem, si lachrymas ac dolor bonum est, cum in infinitum produca-
 ...mur, omnes in lachrymis gemituque vitæ nostrae consumatur
 ...dies, sine morore ne temporis quidem particula transigatur.
 ...Si verò, quod omnes conitentur, & re vera est, omniū quae sunt
 ...in vita longe miserimum calamitosum quae cognoscitur, cur non
 ...potius speram damus, ut eum quam brevissimum faciamus, &
 ...ad nihilum redigamus, delectamusque, quantum fieri potest a no-
 ...bis. Quod quidem facile esse, cum multis aliis, tum ex huiusmo-
 ...di consolatione manifestum est. Aiunt enim ex antiquis philoso-
 ...phis quendam, cum ad Arfinoem Reginam, filij necem molestif-
 ...feram pertraxerit, introisset, tali vsum oratione. Fuit quoddam tem-
 ...pus, inquit, o Regina, quo Iuppiter Dæmonibus & Diis hono-
 ...res distribuēbat. Luctus verò, qui tunc aberat, paulo post super-
 ...venit, iam tunc omnibus distributis. Cumque instaret apud Io-
 ...niam, ubi quoque honorē decerni: Deus autem dubius animi esse,
 ...ad eam potissimum ei traderet, cum iam omnes inter alios cō-
 ...tempci essent, tandem tribuisse honorem, qui in hominū mortu-
 ...is de funeribus adhibetur, lachrymas scilicet ac dolores, dici-
 ...t. Quae admodum igitur ait, o Regina, omnes homines Dij ve-
 ...hemē-

hementer amant, qui eos prosequuntur honoribus ac facibus
nec ab illis discedunt, talem quoque esse luctum censeas esse.
Nam si cum non honorabis, nullo pacto adhaerebit tibi. Sed
à te coletur diligenter, vt facis, doloribus & lachrymis, quibus
portionem data sunt ei, te & amabit & amplectetur, scilicet
bi tale aliquid preparabit quo continuo cum honores. Prae-
sima mediusfidius fabella, & qua non minus veritatis quam
thium oraculum contineat, qua mulieri demonstrasse videtur
prudētissimus ipse Philosophus, & dolorem posse depelli, si
pud eum, qui blandiatur ipsi, libenter manere. Posset etiam
modo aliquis ad lugentem dicere: Vis ne vuquam luctibus
ponere, an potius deliberas, vitam omnem tuam in miseris
lachrymis, continuoq; squalore ducere? Quod si mortem
queris, te numero viuentium eximes, tibiq; ipsi perpetuam
mitatem ac miseriam praebebis, & acerbissimam vitam tuam
citatem indices, nullam aliam ob causam nisi animi tui molli-
atque humilitate. Sin diuturnitate omnino inuaberis, quam
ximos luctus vetustate tollit & remouet, curiam te ipsum
eximis & miseria? Cur non eadem ratione, qua procedente
pore dolor, quamuis acerbissimus, effertur, cur non, in qua
te calamitate ac molestia liberas? Cum praesertim opum
affectibus corporis, quantum fieri potest, celerius liberari. Quia
iraque in gratiam temporis paulo post facturus es, cur non
dementia consilioque anteuertis & praeripis? Quanto magis do-
na, & grauitati tuae conuenit, & rationi, sine luctu lacere, qui
expectare consuevit illam & peruigilantem temporis medici-
qua mulieribus quoque communis est. Quod si aliquando
memoria veniret nobis, homines nos esse ista lege natos, vt
fortuna imperio subiecti mancipatiq; essemus, nunquam
fecto, cum quid aduersi accideret nobis, frangeretur animus.
Ac propterea in huiusmodi calamitatibus vltimum vociferan-
mus, exclamamusque: Nunquam speravi, me hoc passurum
fuisse, nunquam expectavi, decepit me fortuna. Nunquam
pectasti? At si hominem te esse meminisses, expectare omnino
& quicquid tibi euenire poterat mali, proponere animo debe-
bas. Bene etenim apud Euripidem Theus ait: se a sapientibus
institutum vris didicisse, homines vltimum iactari eius de
calamitatibus in vita, atque ideo in animum induisse sumptus,
omnes humanas miseras ei euenire posse, exitium scilicet mor-
tesque immaturas suorum, & mille talium malorum. Quibus
nimo non prauidisset antea, tanquam nouum aliquod in-
rumque cum accidisset, affligereturq; doleatque. Quam rem
nos quoq; saepe numero faceremus, nunquam impatatos nos
incautos, tanquam subito irruentibus hostibus, fortuna repen-

et exere. Quod quia non facimus, cum vulnus aliquod in-
 lamis, utpote tyrones atque in exercitatu, lugemus macera-
 tione. Quosdam etiam adeo rudes & inconsiderati sunt, ut tan-
 quam ferre quodam perciti & bacchantes, ad extremas misere-
 riam & inanis affligant modis, & ut Achæus poeta inquit,
 quod lumen est, simul dolere cogant. Quapropter bene ac fa-
 cillime mori videretur Plaro, in huiusmodi aduersitatum
 propositis, oportere quietem agi, cogitareque nos lachrymis &
 misericordiam profecturos, sed consilio & prudentia dolorem ab-
 ipso posse, ut existimemus docet. Et quemadmodum in lulu alex,
 quod lumen saltem disponere oportet ludium, ita etiam in aduer-
 sitate dolorem sedandum esse, eo maxime modo, quo ratio
 non optime fieri posse suadet ac dicitur. Non enim decet, cum
 est illi acciderit nobis, tanquam pueros vociferare, ac
 temporibus edere, doloremque amplecti, & quodammodo
 dolentem, sed statim recipere animum oportet, ac querere ge-
 nerosæ ac medicinæ, quæ agrotantes deiectosque curet & re-
 ferat. Prælatè mehercule apud Latinos olim tulisse quidam le-
 gimus, que præcipitur civibus, cum in lachrymis & squa-
 lore vestiant, ne muliebres induti vestes hoc faciant. Quod
 quidem facile videtur prudentissimum legumlator, ut civibus
 non ultra daret, luctum propriè mulieris affectum esse, quod-
 que minus ornatos ac bene institutos viros deceret. Re enim
 vera est animi effeminati, ac imbecilli, ignobilisque officium,
 lugere. Eiusque ob rem feminæ magis quam viri luctus a-
 maret & colunt, minusque afficiuntur cruditiæ gentis homines
 quam bestes. Ipsorum quoque barbarorum non hi qui gene-
 riosissimi sunt, Scythæ aut Galatæ, cæteri que animo præstan-
 tissimi sunt, sed molles & effeminati Syri, Aegyptijque, ac Lydi,
 omninoque his similes, quorum, ut Virgilius ait:
 Et cæcæ manes & habent redimicula mitra,
 in luctu & in errore volitantur. Quosdam enim ipsorum, memo-
 riæ profectum est, scrobes & foramina intrantes, multos dies ibi
 manere, nec Solis lucem videre sustinentes, quoniam scilicet
 mortui, quos lugent, ea priuati sunt. Alij quoque ex eis partes
 quædam corporis abscindunt, aures & nares, totumque dehone-
 rantes corpus existimant propterea mortuis gratificari. Verùm
 hæc ita se habeant, licet quidam fateantur, non omni nece
 legendum: tamen immaturas adolescentiorum, & adhuc ætate
 horrentium mortes, æquo animo ferendas non putant: ea scili-
 cet, quod vix ita vitæ suauitate priuati sint, ut puta nuptiis, sola-
 cibus, institutione, præfectione, honoribus, magistratibus,
 rebus. Hæc enim maxime sunt, quæ dolore afficere solent eos,

qui insperatos, immaturos, intempestivosq; obitus lugenda detur enim sublata erepraque ea spes, quam de illis conceperat animo. Quibus illud respondendum arbitror: Nihil intendi quantum ad hominum naturam, intempestivane sit mors immatura. Cum enim necesse omnino sit, omnibus ad eam, quam communem patriam, pervenire: quidam differte demus, si quidam perveniunt celerius, quidam tardius aliquotulum sequuntur? Omnes tamen in eundem locum confluant, ne plus assequantur qui tardius, quam qui celerius appalearunt. Quod si per se ipsam mors immatura esset malum, acerbius, eodem modo, puerorum funera: acerbissima verò eorū qui funa eunus, existimare deberemus. At contra, eorum mores facillime sine molestia ut plurimum ferimus, adolescentiorum verò & florentis ætatis homini iniquissimè toleramus. Quod quidem malum ob aliam rationem, quam propter inanes, quas nobis promittebamus, spes visuenit. Quippe qui expectaremus, cuncta, que sperabamus, bona omnino, si vixissent, evenitura. Quapropter ab immortalis Deo, vita hominū longissima, ne viginti annorum annorum excederet, constituta esset, eius, qui decennio tantum vixisset, non immaturam mortem, sed convenientis ætatis mensura impleta decessisse putarem. Qui verò viginti annorum implevisset numerum, beatissimū esse existimarem, quod felicitas & perfectissimam vixisset vitam. Sin ducentorum esset annorum vita humana, eius, qui centesimo anno decessisset, obitū intempestivum omnino esse iudicantes, ad gemitus lachrymasq; converteremur. Quam obrem cuius manifestum esse arbitror, mortem non ideo esse dolendam, quod ante tempus venerit, cum parvi temporis accessio nihil esset profutura, neque etiam quod his, quæ in vita iucundissima existimant, commodis, ab ea privatis sint: quin potius à malis, quæ communi humane conditioni forte eis impendebant, abduxisse putanda est: In qua si ad festam usq; durassent (tanta est humane vitæ fragilitas, quod loquor perius demonstravimus) fortasse incidissent. Apulissima est enim hominum natura:

In pesus ruere, ac retrò sub lapsa referri.

Atque ideo præclarum illud Callimachi poetæ dictum memoratur in primis, multò sepius Troilo Priamum lachrymasse. Quis viuis filius, incolunt regno, & florenti ætate, decessisset, quæ ea, quæ postea evenerunt, mala incidisset. Quæ quot, & qualia essent, ipsemet enumerat apud Homerum, dum Hectori filio persuadere conatur, ne cum Achille singulari certamine dimicare velit, cumq; ingredi urbem hortatur:

*Ergo age dum subbeas muros, serva e venientia
Et Galcas Troas, laudem neu mate superbo*

Pulsa dulci priuata flore iuuenta,
Dona: mox miseris lacrymas luctuosq; parentis
Et speratus adhuc miserere mapuq; senisq;
Quem pater omnipotens extremo in sine senectis
Non primo (heu) dira spoliat lumine vita,
Quam mala multa cuius cernam lacrymansq; gementisq;
Omnia trudei vide amq; tuentia fato.
Etenim belli furia & sorte peremptos,
Vide trahi nata thalamis, nurusq; modestae
Speris, meo generis, paruos dulcesq; nepotes
Alia terra saxiq; trementa membra.
Hic laui manibus domimur, belloq; nefando.
Me quoq; post cautos lacerabunt densibus, eheu
Quis alios, mentisq; canes, dormibusq; recepti,
Pellunt aliqui Danaum seu dei co minus istis,
Etenim aut iactulo, vita spoliat meris.
Hic vitam mortuos uelut, a Vestice crimes.

Tam igitur, qui hec mala ob vitam longiorem perpeffus est,
placere non fuerat, ante senectutem vel potius adolescentiam
mortuorum his, quae in vita bona existimantur, caruisset, non
etiam in reu miseris calamitatesq; incidisset, quarum vel mini-
ma quaedam quae vitae bonis opponenda est. Possim infinita Re-
rum & magorum virorum exempla in medium ducere. Non est
enim magis hic locus. Si circumspicimus omnes historias, pau-
cos tantum in quibus non aliquid fortuna immiscuerit aduersi.
Quis non decesserit, a magnis, quae postea insecuta sunt, mi-
seriam liberis essent. Quorum plurimos, ne modum excedamus, omit-
tere volumus: paucos tantum ex Atheniensium, & Romanorum hi-
storia, & adhiberimus, reliqua prosequemur. Primus ex Athenien-
sibus occurrere nobis clarissimus ille Miltiades: qui Dacii Regis
Pentium profectum, innumerabilesq; eius copias, profugauit in
castris Marathonis, primusq; docuit Graecos, non esse barbari
Regis, et nec existimabant, insuperabilem potentiam. Quid
ignem illo felicitus, quid beatus, quid gloriosus dici excogitariue
poterat. Si celeberrimo illo pugnae die pro patria occubisset, vel
liberum paulo post mortuus esset, cum recentem adhuc eius victo-
riam, in theatris urbs tota cantaret: cum non solum Athenien-
ses, verum etiam tota Graecia, eum admiraretur, & heroicis ho-
noribus prosequeretur. At exigui temporis adiectio, quid ei con-
tulit, nisi omnem calamitatem & infamiam? Pauld enim post il-
liqui de barbarorum cede ac fuga, gloriosissimum trophaeum fi-
cunt, in miorum inuidia in teterrimum coniectus carcerem, mar-
turi & frendo corpore mortuus est. Themistocles quoque, si
pauld thermam omnium quae sub Sole fuerunt naualem de

Xerxe victoriam, cum Græcia omnis conservatorem feram & tereretur & prædicaret, vitam cum morte commutasset, an beatus fuisset & fortunatus? Non enim qui paulo ante conservator Græciæ fuerat, eiusdem prodendæ autor ab inimicis multatus esset: non patria exul tot vires cum periculo capere coisset: non Molochorum Tyranno, quem toties spreverat, complex fuisset: non denique barbari Regis, quem paulo ante omnipotentia spoliaturum Græcia expulerat, tanquam Dei cuiusdam parentibus volutatus esset. Quo quid fedius? quid rursus excogitari potest: quam Themistoclem Xerxis beneficio vivere! Nonne etiam cum Demosthene Oratore actum fuisset, si eadem, quæ rationatus fuerat, die obiisset. Qui enim, toto inspectante Athenarum populo, & approbante, virtutis & benevolentie præcipua erga Remp. causa, dignus corona existimabatur, paulo post invidia inimicorum flagrantem invidia. Quam si quis ideo in malis non ponendam censeat, quod superior fuerit, idem tamen non negabit, si eadem hora decessisset, quod non eas, quæ post ipsi calamitates inciderunt, vidisset, patriam suam, quod maxime abominabatur, à Macedonibus subactam, se vero, ne ab hostibus ludibrio haberetur, vix portione venenata vitæ potuisse. Cuius Pompeius si, cum Neapoli egrotabat, extinctus esset, non prætere cum eo actum esse dicemus? Nonne indubitatus Populi Rom. princeps defunctus esset. At quia vixit, cum Socero (vixit Cicero) bellum gessit, imparatus arma sumpsit, urbem Italianam fugiens coactus est linquere, vidit senatum & legatos, stertens totius Italici sanguinis, in conspectu suo caecos & trucidatos, audus denique in ferorum manus & ferrum incidit, sacro lacrimarum ac reuerendam etiam inimicis faciem Eunuchus Eggerius in puris & incestis manibus pertractavit. Eius etiam socer, C. Cælius, si, cum totam Galliam vincendo lustrabat: cum impetum eius neque illarum gentium ferocitas, neque Oceani profunditas continere posset, cum plures quam Romanorum cuiquam suspensiones, ob res gestas in eius honorem decernerentur, si, inquam, tempore mortuus esset, Scipionibus & Camillis ferocitate ac iusticia prælatus decessisset. Verum quia superavit, Tyranni, & oppressoris patriæ libertatis appellationem subit, quæque res, licet magnæ, tamen Reip. perniciosæ iudicatæ sunt, hæc factoresque, tanquam boni ciues, & Tyrannicide, tum Græcorum Latinis historiis honorantur. De M. autem Cicero quid opus est dicam? cum ipsemet fateatur, si ante obiisset, calamitatibus & miseris potuisse liberari. Quod si hæc dicebat, cum illi hinc tamen tolerabilia essent quæ acciderant, quomodo excelsus fuisset? quomodo deplorasset suam ipsius senectutem? cum dictos in senatorum & civium capita mucrones, diuisaque lateres

his clarissimum virorum bona, ac proscriptionē illam omni-
 um necessitatem & crudelissimam vidit? Mediusfidius existimo eum
 spernere penitus, quod Catilinæ sicas vniquam deuitasset,
 & quibus eam fortuna liberasse videbatur, & pro vno tantum Ca-
 tilinæ conerret. His atque aliis huiusmodi exemplis docti &
 prudentes considerare debemus, non paucos morte liberari malis,
 quos si diuini vixissent, omnino experti fuissent. Atque ideo non
 velle illi existimandi sunt, qui extra omnem mediocritatē
 & naturam, ad luctus ac dedecores lachrymas conuertuntur,
 necantes hoc maxime modo gratificari defunctis, eosque amare:
 quoniam amorem ac beneuolentiam non in eo constituta
 est, ut quis se ipsum affligat & cruciet, sed ut amarum beneficis
 illorum. Beneficium vero mortuis est honor, qui eis maxime o-
 portet gratas esse, cum eos dulci memoria veneramus & coli-
 mus. Etenim cum boni omnes non lachrymis & morore, sed lau-
 dibus & hymnis, non luctu & gemitu, sed gloriosa & celebri me-
 moria prosequendi sint: omnium tamen præcipue defuncti, qui
 vitam à corporis seruitute diuiniorē quandam vitam sortiti
 sunt, demōi a curis & miseris, quas necesse omnino est nobis fer-
 rare: pareri, donec vitæ spatium, quod Parca, secundum poetas,
 necesse compleamus. Quod quidem non æternum dedit natura,
 sed tantumque particulatim dissectum ac diuisim distibuit, quē
 æternam leges æternæ fatorum voluere. Quamobrem (quod
 sperandum) prudentes viros dedecet, infinitis & barbaricis
 lachrymæ macerari, illudque quod multis sæpenumero vsuenerit
 expectare, ut prius vitam quam luctus dimittant. Quos quidem
 humani admonendos censeo Virgiliano versu:

Nitui interea nos stendo ducimus horas.

Certe tam breue spatium vitæ nostræ non potius aliis potio-
 ribus, quam luctu & morore consumimus? Expectamus ne,
 necesse de pulchro corpus & miserias nostras claudamus? Quod
 si libenter æternum esse speramus, in magno sumus errore ac i-
 gnorantia. Licet enim totis viribus teneamus, licet ei libentissime
 amareamus, tamen renitentibus etiam nobis, atque inuitis, ali-
 quando relaxabitur & remittetur. Nōne quotidie multos vide-
 mus, qui impatientissimi calamitatum, luctus ossissimiq; videbatur
 quæ ipsa de tempore mitiores aliquantulum factos? Qui cum
 paulo ante suorum necē quodammodo efferati, perennes gemitus
 efferent, manibusq; pectora tunderent, nunc conuiuis, can-
 tibus & iura, cæterisque rebus lætis, libenter diffundi atq; exhiberi
 videntur. Quamobrem furentis quodammodo esse videtur, existima-
 re se perire sibi ipsi, luctum semper nobiscum sedere, aut ita
 respondere: sapientis vero, considerare tempus illud, quod lachry-
 mæ & dolori concedimus, frustra teri atq; consumi. Quisquid e-

nim factum est, ut eleganter Pindarus ait, infectum reddere non omnium Deus Iuppiter posset, verum huius rem diuum obdura est. Quod et si praeter spem opinionemq; euenerit nobis, ipsius meum rebus cognoscere possumus, circa nos fieri, quod omnium in hominum natura consuevit. Nonne superius disserimus, mare & terram, malorum omnium plenam referantq; esse, quousque ut faber lapides, ita etiam mala super malis fata hominibus impendunt? Ac propterea non nuper, sed iam diu, a sapientibus quibusdam viris vita humana deserta est ac deplorata. Inter quos Alcibiades Rhetor antiquissimus, & Cyrenaeus Egeas, praecipui sunt. Quorum Egeas prohibitus esse dicitur a Ptolemaeo, ne illa in se disputaret: quoniam multi his auditis, mortem sibi conferunt. Idem & Cicero in eo libro, quo seipsum consolatur de mortaliâ, fecisse se diligentissimè scribit. Qui omnes vno quodammodo farentur ore, vitam nostram penam misericordiamque nobis esse maximamq; hominis calamitatem, natum esse. Quod & ipse Plato manifestè sensisse videtur, in eo dialogo, qui Euthydemus, vel de anima, inscribitur. Ait enim in hanc ferè sententiam: Tradita est nobis opinio quaedam, fama; inter omnes perulgata, cognita ad noua, sed omnium quae dicitur aut audiuntur antiquissima, quod scilicet optimum sit homini, nunquam nasci: deinde melius esse mori quam viuere: multisque hoc ita se habere, a Diis immortalibus demonstratum est. Quod etiam Midas, Phrygiae Rex, comperisse traditur. Cum enim Silenum in venatione cepisset, eum quidnam esset hominibus longè optimum, quodque maximè optandum, interrogasse dicitur. Cui primò Silenus nihil respondere voluisse, sed vocem continentissimè pressisse fertur. Postquam verò omnes machinas artesq; ut ad loquendum elliceretur, adhibuisset Rex, vix tandem coactum hac postea locutum esse: O Damonis laboriosi, ac pessimae fortuna quotidianum semèn, Curnam me cogitis ea patefacere, quae ignorare vos melius erat? Vita enim vestra, si mala propria nesciretis, minus in se doloris habitura erat. Hominibus autem longè optimum est omnino non nasci: proximum autem optandum esse, quamprimum mori. Haec Plato. Qua etiam est sententia in Chresiphonte vita Euripides, cuius versus sic Cicero interpretatus est:

Nam nos decebat catus celebrare domum

Lugere, ubi esset aliquis in lucem editus,

Humana vita & varia reputantes mala.

At qui labores morte finisset graues,

Hunc omnes amicos laude & laetitia exegit.

Ex his igitur manifestum est, antiquiores & clarissimos, ut potest, philosophos, tum oratores, exultimasse: melius esse mori quam viuere. Possemque infinita & innumerabilia eorum afferre

semper probauerunt. Et Comicus Terentius, hoc apponit: *tror in vita esse vitale, ut ne quid nimis.* Hæc itaque deo quam cœlestia & diuina præcepta, quicumque in animo firmo habuerit, facile poterit se ipsum ad omnes humanæ vitæ accommodare, ipsosque modestè ferre. Hoc etenim modo vitam suam respiciens, in rebus lætis ac felicibus extra lineam effunderetur, aut superbus aut insolens erit: neque rursus eò quod aduersi acciderit, humiliabitur, aut seipsum deiciet, nec ad gemitus lachrymasque propter fortunæ animiue debilitatem conuertetur. Illud denique constantissimè, quod Pythagorei præcipiunt in aureis versibus, retinebit:

*Quam tibi tribuerit partem fortuna malorum
Hanc habe, neu Dinos irata voce lacessas.*

Hoc enim stultissimi viti esse perhibetur: in calamitatibus invidiosus, qui verò necessitati cedit, hic & prudens inter homines, & ceteros Deos, ut Euripides ait, pius religiosusque iudicatur. Vulgus vero quod incertum & indoctum appellauerimus, cum quid eorum præter spem opinionemque eueniat, continuo amentes & conseruant Deos mali causam existimant: atque ideo in omnibus dolentibus gementesque fortunam suam acculant & detestantur: cum magis Deus calamitatum causa, sed ipsi sunt per ignorantiam & fluctuantiam, que innascitur eis ex indocilitate. Propter hæc itaque opinionem falsamque opinionem decepti omnino morti succedunt. Quomodo cumque enim acciderit, causas dolendi & lachrymandi inueniunt statim. Si quando etenim aliquis in peregrinatione decefferit, subito gementes inquirunt:

*Infelix, non te genitor, non te optima mater
Condet humi.*

Si verò domi presentibus suis, lugent affliguntque, quod in oculis omnium, ex manibus suorum parentum crepus sit. Si sine voce mortuus est, nihil aliud dolere se dicunt, quam quod verbum commiserit nullum, quod mandata non dederit. Si aliquid extremis faucibus euolauerit verbum, huius continuo tanquam dolentis iuguli meminerunt. Cum celeriter obit, tanquam cito repit dolent. Cum morbi genere longiori, cruciatibus tantum de longioribus moueri ac conturbari dicunt. Omnis demum occurrat sufficiens est, ad eorum luctus concitandos augendosque. Quod, ut sepius diximus, ideo euenit, quia non cogitant se esse homines, sed quodammodo immortales seipso & felices semper futururos putant, atque ideo in propinquorum moribus Deorum astra vocant crudelia: Que tamen benignius nobiscum agant, nosmetipsi consuleremus nobis, si id potestate arbitrii, necesse disponeremus. Quis enim scit, an forsitan ille mundi arbiter, & gubernator Deus, non Domini aut Regis, sed parentis vice, hoc

manu generis curam gerens, cum diuinitate sua prouideat ea quae
 inueniuntur fuerant, mala, quosdam propterea, quod in ea
 inuenerunt, et uita, ut nos credimus, in tempestatibus, ut ipse iudicat,
 inueniuntur. Quamobrem existimare debemus eos nihil mi-
 serum calamitosumque pati. Nihil enim graue mortalibus quod
 accidit, est, neque eorum quae rationabili causa, neque co-
 gitatione necem ante multa, quae impendebant, mala uenisse:
 quodque pluribus neque, inquam nasci, quibusdam nasci tantum,
 et inuicem, alijs adolefcentiam usque, nonnullis paulo uel
 ad senectutem prouehi, uile ac commodum erat. Omnes igitur
 huiusmodi modi mortis, aequo animo ferendae sunt: praesertim
 cum sciamus eam nullo ingenio aut arte nostra uitari posse. Est
 praesertim docti & bene instituti uiri officium, in mente illud habere,
 ad mortem cogitare: Quod hi, quos putamus mature decessis-
 sisse, dum nos (si quid tamen diu mortalibus est) sed potius breui
 temporis puncto praeserant, ac cito secuturos dimiserunt.
 Quos quidem usque ad eum non cogitant, nec animaduertunt
 nisi, ut prius eos, quos sic muliebriter fleuerant, insecuti sint,
 eorum tactum & miseriam deposuerint, nullam ex huiusmodi af-
 flictione lachrymisque leuationem calamitatum suarum inue-
 niant, ac frustra, seipsos tantum morore cruciantes, mortui
 sunt. Quos insipientes nos, eorum exemplo moniti, id breuissi-
 mum tempus quod nobis concessum est, non dolentes continue
 tristemus, neque miserimo luctu & gemitu nos ipsos corrup-
 pimus, sed, quantum fieri potest, modeste humaneque toleremus.
 Insuper, demusque operam, ut viros inueniamus, non qui
 dolentem simul doleant, sed illos procul a nobis expellamus,
 quemadmodum Euryali matrem incendentem luctus, Ilionci
 moerore Troiani, fortesque & constantes viros quaeramus, qui
 quamquam quaeque consolatione miseriam nostras leuent & con-
 solentur. Quod si fecerimus, vano inaniq; morore liberati, hoc,
 quantum in unquam uita nostrae tempus futurum est, siue tumul-
 tuosa perturbatione animi, quiete feliciterq; agemus. Optimum
 cum ad dolorem sedandum erit, si uenerint in mentem nobis
 ea, quae saepenumero in similibus calamitatibus, tum amicis, tum
 aduersariis nostris diximus, & consulimus. Neque in hoc (ut Ser-
 uentis ait) imitemur malos medicos. Vrenim illi alienis in morbis
 possident tenere se medicinae scientiam, ipsi se curare non pos-
 sant: in eadem etiam nobis ipsis, iisdem quibus alios consolari su-
 mus uerbis, nihil ad lenandas animi molestias proficere uidebi-
 mus. Quos quidem, si quis taliter affectos uideat, non absurdè
 inuicem Comici uerbo, paucis inuicem, uideret poterit: Fa-
 cile hoc, cum ualere, recta consilia aegrotis dabit. Quod ne nobis
 eueniat,

eueniat, diligenter cauendum cenſeo. Quin potius animi nobis
maiorẽ, Pharmaco rationis curemus, quantum fieri poterit
leuius, nec lenti aut negligentes eſſe debemus in huiusmodi ca-
rione, ſed peruiſiles ſine intermiſſione aliqua vulneris ſanitate
querere. Nam cum omnis rei dilatio noceat, ut Heſiodus inquit
omnium maximè periculofa, plurimumq. detrimenti afferre
cenda eſt pœna, cum grauiffimi animæ affectus & morbi, do-
loriſq. ſanatio in aliud tempus differtur. Proponamus etiam nobis
oportet clariffimorum virorum exempla, qui magno & fortiſſi-
mo ſuorum mortes tulerunt, ad eò ut ea que omnes alij alperum
ſtimant, magnanimitate animi fui lenirent placidè ferendo. Co-
ter quos præcipuus memoratur Anaxagoras Clazomenius, ut
de rerum natura cum amicis quibuſdam noriſq. diſſerebat, ve-
runt, cum filij mors ei nuntiata eſſet, quietè ſe continuiſſe: Pro-
pò enim poſt conuerſus ad præſentes, Sciebam, inquit, ſi ſi mori
genuiſſe mortalem. Quem imitatus fuiſſe dicitur diſcipulus eius
Pericles, Athenienſis in repub. princeps, Olympius, propter ſu-
gularem prudentiam & fortiſſimè animi, cognomento appo-
latus. Cum enim duos, octo dierum ſpatio, filios, & adoleſcentes
optimos, Paralum & Xanthippum amiſiſſet, nihil tamen inop-
nato caſu turbatus motuſq. eſt, quo minus poſtera die, de pœna
ſuæ conſuetudine ac more, veſte alba indutus, coronariſq. in
e concionem veniret, Athenienſiſq. populo prudentiſſimè de con-
belli gerendi ratione conſulere: ad eò conſtanter & fortiter, ut
omnis eum populus & admiraretur & coleret. Xenophon etiam
Socraticus, cum rem diuinam faceret aliquando coronatus, ut
diſſerq. filium, Grillum nomine, quem vnicum habebat, in ex-
peditioe deceſſiſſe, corona ſtatim depoſita interrogauit, quòd
genere mortis obiiſſet: cumque intellexiſſe eum generoſè for-
terq. pugnantem, magna prius hoſtium ſtrage facta, ſtrenue oc-
cubiſſe, dolorem ratione frenans & continens, paruo poſt hec
ſpatio, & coronam capiti repoſuiſſe, & inceptum ſacrificium per-
ſe ciſſe dicitur: locutusq. ad eos qui nuntiauerant: Deos, inquit,
no gaui, ut filium mihi non immortalẽ, neque longæui darent,
quippe qui, an hoc ei expediret, ignorarem, ſed ut optimum, op-
erariſq. amatorem, facerent: quod me impetraſſe video, idcirco
voti compos gratias illis debeo. Dionem quoq. Syracuſium, Ma-
ronis familiarem, domi ſedentem cum amicis, ferunt in quòſda-
toque tumultu & clamore factò inter familiares, cauſam reuol-
uiſſe. Utq. intellexit filium, quem habebat puerũ, quòd ex alio
loco occiderat, mortuum eſſe: nihil motum turbatum eò ma-
daſſe mulieribus corpufculi curam, ut ſecundum patriæ leges ſe-
pelliretur, dicunt: ipſum verd ad amicos conuerſam, ea, de quibus
ante conſiderabat & loquebatũ, non reliquiſſe. Hos quoque
imitatur

hinc esse videtur Demosthenes orator: qui filia, quā vnicam
 habebat, amissa, septimo die indutus albis vestibus, coronatusq;
 processit in publicum, Dysq; solenni more sacrificavit & gratias
 egit: cuius Alchines, idem orator, eius amulus, postea publice
 eorum, iustus animi durumque appellans Demosthenem. Sed
 postea delectandi acculandiq; cupiditate adductus Alchines, nō
 potuit resistere ea quæ probo dabat, eum magnopere laudare vi-
 detur: Offendens, quod caritate patriæ atque amorem, & color
 quoniam de filie morte edeeperat, prætulisset. Rex vtrō Antigonus,
 cuius filii Alcyoni morte, qui dimicans magno animo medijs
 in hostibus occubuerat, aliquantulum tacitus stetit: fertur. Dein-
 de Alchines dantes versus, paulumque turbatus, O Alcyoneu,
 quare, acerbis quidem opinione mea cecidisti, scio: audacter in
 hoc impetum faciens: ut neque salutis tuæ, neque admoni-
 tionem meam curam habueris. His clarissimis viris, fortitudi-
 nem non inferior memoratur apud Romanos Horazius Pul-
 chrum Posticum Maximus: cui templum Iouis in Capitolio dedi-
 catum, filium mors filij esset renuntiata, nihil tam inopinato casu
 peremptum, caprum sacrificium perfecit, solemnitateque carminis
 postquam ereda, non luctuosa & gementi, sed clara & constanti
 voce concepit. Vt verò domum redijt, filium luxit aliquantulum,
 carumque funere in Capitolium reuersus est, læto atque hilari
 vultu. Postus etiam Emilius, qui deuictis Macedonibus, specio-
 sissimum & nobilissimum triumphum egit, duos septem diebus
 suo ornatus funeribus extulit, nec tamen animo consterna-
 tusque est. Cumque in forum, qui pauld antè duobus na-
 talibus vinctusque fulcibus veniebat, solus orbatuq; descen-
 dit. Ante Po. Ro. immotus stetit, concionatusque est: Deos se
 implere precatus, ut si quid propter immodicas felicitates inuidia
 aut inopie Reipub. contraheret, id potius suo quam publico
 damno tolleretur. Quod cum impetrasset, gratias dixit se ma-
 gno Deo habere atque agere. Nec L. Bibulus, C. Cæsaris Dicta-
 toris consulari collega & aduersarius, prætereundus est. Cuius
 cum filij, per omnem rerum verborumq; contumeliam ab Ægy-
 pto in mare prius habiti, postea crudelissimè necati sunt. Idem ta-
 men postmodum eius diei, quo geminum funus renuntiatum est, in
 forum Romanumq; processit, ad solita & publica officia obeunda.
 Iulij C. Cæsar, cum in Britannia militaret, audita nece Iulix fi-
 liæ, Pompeio Magno nuptæ, quam primum vt filiam, deinde
 quoque potentie suæ causam instrumentumque diligebat, eam
 tantu satis existimauit honoratam, si triduo luxisset; atq; ita in-
 teruentum diem finito luctu, se militum conspectui reddidit, im-
 peratorisq; manus strenue objit. Eius etiam nepos, & per ado-
 ptum filius, Divus Augustus, liberis, nepotibus, & omnium suo-
 rum

rum

rum Cæsarum turba, exhaustus orbatusque, cunctorum
 fortissimè tulit. Dignissimus etiam est, qui in hoc fortissimo
 virorum numero referatur clarissimus vir M. Fabius Maximus
 ea familia, quæ toto Latio, in ipsa denique vrbe Terrarum
 gentiumque Roma, semper sapientia domus, militarisque
 plina habitaculum, & dicta & habita est: cuius singulari
 stantiam fortitudinemque animi, ætate nostra incredibili
 dimus. Huic aliquando negotium publicum gerenti, eo in
 stratu, qui senatori proximus adilitas appellatur, nuntiatum
 vno eodemque die, primo ædium rûina obrutam vxorem, sa-
 laris pudicitia faminam, formæque dignitate conspicuam
 inde quam vel sola senectus (erat enim annosissima) vene-
 lem inuolabilemque fecisse poterat, Matrem carissimam, pe-
 cuius ille prudentia, præcipuoque & supra naturam multæ
 consilio, summam in rebus tam publicis quam priuatis laude
 autoritatemque ab ipso Magistratus sui primordio, primo
 flore fuerat allecutus: quam nemo erat qui non putaret prop-
 auitam incorruptamque eloquentiam, & certè ob quantam
 prisam Sabinarum grauitatem, vel nostri seculi alteram
 tensiam, aut Græchorum matrem Corneliam. Postremò
 allatum est, filium adolescentem optimæ spei, quem vnice
 re humanissimus pater non minus etiam propter morum elegan-
 tiam diligebat, proximè in Vmbria, cum ex agro Piceno re-
 retur, decessisse. Cuius nuntii acerbitate lachrymabili & po-
 inaudita, commoti consternatique, qui circa illum erant, con-
 gæ ac familiares cum lugerent: ipse solus, commotis omnibus
 vultum non flexit, nec a negotio publico conuersus est. Hoc
 que viros vt plurimum homines propter animi magnitudinem
 verbis & laudant & admirantur, re autem atque opere imitari
 propter animæ imbecillitatem non possunt, quæ vt iam diximus
 ex ignorantia eis innascitur. At viri docti, optimeque instruiti
 his, quas superius enumeravi, causis rationibusque additi, fa-
 cile præstant. Quorum multos cum ex Græcia cum Romanis
 storia numerare possem, nisi hos paucos ad rem nostram proce-
 dam sufficere putarem. Hos te, vt facis, imitari pro tua proben-
 tia & doctrina decet, eorumque vestigia sequi potius, quam
 muni vulgari hominum errore duci: cogitantem id quod
 perius etiam diximus, eos, quos Deus maxime diligit, necesse
 dolentes, siue ætate intermedia, aut adhuc constanti &
 senectæ vigentes, vt plurimum tunc, cum ab illo diliguntur, mo-
 xi. Quorum è numero suauissima dulcissimaque genitrix, & in-
 culdubio sancta, mater tua existimanda est: Quæ cunctis matre-
 nalibus sancta officis, omnibusque nature atque fortunæ mater.

pietatis adornata & prædita, superstitibus florentissimis filiis,
 amplissimo pontifice, & fortissimi animi viro germano tuo,
 strenuo cultore, domiq; & foris nobilissimo Duce, ætate penè sua,
 læta, necesse, læta gaudensq; decessit, dilecta amataq; omnia.
 & in ultimo venerationis honore semper habita, & culta, cum
 ob sua sanctitatem, tum propter morum elegantiam ac suavita-
 tem in tuo vixore filio obsequentissimo, in cuius præclara &
 nobilitate sobole, crescentiq; & summa spei prole, patemi gene-
 rali gloriæ, & maternæ stirpis gloriam agnouit, elemens &
 ipsa in matrem, quem parentis loco amabat, venerabatq; pie-
 tatis, & summe officiosa. In cuius n. admirabili ingenio facun-
 dia, ceteris decus Imperii & Maiestas Romana, pristæ superio-
 rum ætatis laudatissimo atq; principum sæculo, nõ cessit, sed
 hæc mox, & vigorem antiquæ virtutis Germanorum ostē-
 dit, in illa sibi complacuit. In ceteros verò cum benigna tu
 ætatis humana. Seniores quidem honore obseruantiaque
 legum, pietate venerabilis & obseruanda, religiosa quadam
 pietate prosequatur. Equales autem, & sui stemma-
 tibus illustres Rhæni & ciuitatis suæ faminas, amore atq; af-
 fectibus dulcissima complectebatur. In hospites quoque, ac cō-
 cines liberos, comis & liberalis, ad eò vt eam ciuitas tota & a-
 mazæ & huius, prope diuinis prosequeretur. Quod etiam extre-
 mo conamine declarauit. Eam enim in omnibus pietatis officiis,
 que mortuis exhiberi possunt, decorauit, nomenq; eius in omniũ
 ore atq; lingua, non sine magna virtutis eius ac morum cōmemo-
 ratione, re ipsa, versatur. Fuit hæc vnicā splendidissime
 domus & domina, & Regnatricis tam inaudita mansuetudine,
 gratæ, vigilantiæ, exemplo, disciplina, vt ad summum nata im-
 petum detinet. Ad hæc virtutes alias vt præteream, quæ diffi-
 cultatis illo sex, perpetuo tenore ætatis, simul coniungi posse
 pietatis, doctrinam, eloquentiam, pudicitiam, modestiam, o-
 mnino hæc illi sæculo nostro præstitit, vt iam toto vitæ suæ
 temporis non amplius mortalis, sed perennis, & euidam Deæ ca-
 lectæ, ætatisq; a uicino similis futura crederetur. Quibus de rebus
 semper honore habita nomen sibi clarissimum peperit,
 famamq; de se posteritati immortalæ reliquit. Huius igitur ma-
 tris & clarissimæ feminae mors, cui omnia, quæ merebatur, of-
 ficia pro tantisq; virtutibus & vitæ & mortuæ, tributa præsti-
 ta sunt, ob omnibus, mediocriter toleranda. Quin potius ei gra-
 tias habere, quod ex hac fragili caducaq; vitæ, tãquam è sym-
 plicis, præterquam in ebrietate, id est, decrepita senectutis mole-
 stia excussa, libera sit. Quod si Pœtæ clarissimi animæ, & Philo-
 sophi docent, nos verò à laudatissimis religionis nostræ parentib.
 & moniti, certissima & inconcussa fide tenemus, eos

H h qui

qui religiosè pieq; vixerunt, in caelum euolare, vbi felices bene
 perpetuo tuo fruuntur: Optimè sperare te de matre tua dote
 am quoq; cum taliter vixerit, in coru numero futurum com
 Hæc ferè sunt mi amantissime & veneratissime Pater Ioseph
 quæ in mentem mihi, diesq; noctesq; de te cogitant, & delin
 meum cum tuo comparanti, venerunt, quibusq; adhorant
 mihi visus es ad leuandam molestiam angoremq; animi tuo
 tecum communicauit, vt amici ac beniuolentissimi officio h
 ter, non sine commemoratione aliqua laudum virtutumq; p
 uissima, tantiq; nominis faminae, Matris tuae. Quarum pro
 pore memoriam feci, aliàs lacus, pro arbitrio tuo & amicitia
 stra, id facturus, vt saltè, quantum in nobis est, quæ bene
 bi nec fatis diu vita, gloria tibi quam longissimè viuas. Red
 que atque prudenter facies, si generosi fortisq; viri, è tali ma
 geniti, officium præstes: Si animum tuum ad te reducat, de
 psum ex squalore ac miseria leuaueris: si ad pristinam virend
 fuetudinem reuertaris. Da hæc mihi, amico & familiaris tuo, p
 ganti monentique: Da propinquis: Da etiam suauissima con
 busq; sæculi celebrandæ faminae Matris tuae: quæ, in quarum
 caeli parte sedet, dum luctus lachrymasq; tuas percipies, quæ te
 te amore ac pietate singulari fuit, non libenter afflictum miser
 Da hoc illibatis intemeratisq; Virginib. nostri sæculi integerr
 mis: quæ assidua & nunquam intermictura beneficiorum tu
 recordatione, die noctuq; sacris operantur, rerum omnium crea
 ci & liberatori Deo, eiusq; filio, cælorum Regi, in Hymnis & Ca
 ticis iugiter psallunt: Da hoc honestarum mulierum cunctis
 sanctæ viduarum consocietati, quæ tuæ parentis opibus, quam
 bi defunctam satis luxerunt, vtiq; viuunt, & beneficentia illa
 memores inuicem sanctimonialiter sustentantur: Da hoc vena
 bili & aagusto Ecclesiæ tuæ collegio, in quo tot nobiles & clar
 sumi homines conspiciuntur, tot generosi eruditissimiq; vira
 ptesule sapientissimo gaudent & perfrauntur: Qui sicut omnes
 per vniuersam propè Germaniam, pia inter se animorum concor
 dia, & perpetua in te veneratione & obseruantia, vbiq; sunt, ac
 ac probatissimi censeantur, reliquis tamen in prouincis & muni
 nibus, te optimo Antistite, quietis fundatore, alumno religiosissimo
 & optimarum artium amplificatore, summoq; virtutum persequ
 beati, pro tuorum insignis ornamentorum, omnino celebrata
 habentur: Cuius fama cælum penetrat completq;: Cuius gesta
 gesta sparsa ac disseminata sunt, in laudis præconiorum memora
 am sempiternam: Cuius dignitas in arduis & grauissimis admira
 strandi totius orbis terræ consiliis, Diuo Cæsari & inuictissim
 Maximiliano, æterno principi (cuius nutu sola terrarum sanctissim
 mè, iustissimè ac clementissimè reguntur & temperantur) dicitur
 noctu

...tempora affixa, vis potest vel tempora subiecta recreantur
...receptis transmittere. Et tamen ex admiranda tui altissi-
...abundantia, cui nihil est ignotum, cum omnium ad-
...circumfusus vndiq; negotijs, tanta sapientia, & elati-
...altitudine, vbiq; magnus occurrat, vt omnes omniu-
...omnes, omnes nationes te suspiciant, obferuent, & ad-
...admodum paucis euehit, vnicę diligant, singu-
...quodq; admodum paucis euehit, vnicę diligant, singu-
...reberentissimę ament, mirificisq; laudibus ad caelum
...effert. Quo tibi celerius luctum censeo deponendum. Da hoc
...populo tuo fidelissimo, id potissimum precanti & requi-
...Totum enim, quęadmodum amplitudo tua nouit, ex te vel
...dependet. Da hoc vrbi tue, & clarissimę ciuitati, cui te
...salutem Reip. Christianę, & generis humani commodo,
...Postremo da hoc fratri tuo, qui rerum tuarum admira-
...et certissimus imitator, cum sit hoc tempore communi ge-
...mediocriter exasperatus, non est pietatis erga eum tui
...luctu succedere, tristioremq; tua tristitia facere. Quod etiam
...facillus, ita vt vobis nihil, sublata ę medio matre (cui vos
...ambo eratis tanquam duo lucidissimi oculorum eius ra-
...ad pietatis officia pertinet, nisi numerum, quem illa
...beneficentię nexu, & mutuo amoris vinculo, sue corpo-
...ternariarum reddere solebat, omnino deesse
...Vale. Romę, ex palatio Apostolico VII.
Kal. Nouemb. Anno salutis nostrę
M. D. II.

F I N I S.

Hh 2 IACO.